

דיקא נמי, דקתני "מצה היא, אלא שנקראת מצה מתובלת", ומשמע שרובה מצה. שמע מיניה: [ועיין חידושי ר' חיים הלוי בהלכות חמץ ומצה ובהגהות החזון איש שם].

כי סליק כשעלה רב כהנא לארץ ישראל אשכחיהו מצאם לבני רבי חייא דיתבי שישבו וקאמרי: עשרון סולת שהקדישו

למנחה שחלקו לשני חלקים, והניחו בכיסא כד - א בכלי שבוללין בתוכו את המנחה באופן ששני החצאין אין נוגעין זה בזה, ונגע טבול יום באחד מהן, מהו שיטמא את החצי השני שלא נגע בו? [דוקא בטבול יום נסתפקו, משום שאין טומאתו חמורה, והנטמא ממנו אין בכחו לטמא אחרים, אבל באדם טמא אין להסתפק, משום שהשמן שבמנחה נטמא ממנו ומטמא את הכלי, והכלי מטמא את כל מה שבתוכו — רש"י, עפ"י עולת שלמה].

וצדדי הספק הם: כי תנן: כלי מצרף מה שבתוכו להיות אחד, שאם נגע טמא

בשומשמיין, או בכל מיני תבלין⁹⁵, כשרה לצאת בה ידי חובת מצה, משום שמצה היא, אלא שנקראת "מצה מתובלת".

קא סלקא דעתך דאפי' שהרבה לה תבלין טפי יותר ממצה מהקמח והמים, ובכל זאת לא בטלה המצה בתבלין.

בשלמא למאן דאמר בתר בטל אזלינן הוי כמין במינו, שהמצה הבטל הוי יכולה להיות כתבלין המבטל, משום דלכי מעפשא כשתעפש המצה, יצאה מתורת מצה והוי לה כתבלין שאין יוצא בה ידי חובתו. ⁹⁶אלא למאן דאמר בתר מבטל אזלינן, תבלין מי קא הוי מצה, ואם כן הוי מין בשאינו מינו, ולמה לא תבטל המצה?⁹⁷

ומשנינן: הכא במאי עסקינן: דלא אפי' לה תבלין, אלא מדובר דרובה מצה היא, ולא בטלה.

ידי חובת מצה בפסח. ובחידושי רבינו חיים הלוי [חמץ ומצה ו ה] כתב ליישב שכל דין דטעם כעיקר נאמר רק לענין הדינים של האוכל, שמאחר ונרגש הטעם של האיסור בהעיקר, מקבל העיקר גם כן את דיני האיסור שישנם על הדבר האסור, וממילא גם כן נובע מכך שאין עליו ביטול, אבל אין דין טעם כעיקר מועיל ליתן שם של "לחם" הנצרך למצת חובה] על העיקר, וממילא לענין זה אנו דנים שנתבטל המצה בהתבלין שהם הרוב, והמשנה דחלה הנ"ל מדברת בדוקא לענין חטים ואורז, שבהם נאמר דין מיוחד של גיריה, שהחטים גוררות אחריהם את האורז, וכמבואר בירושלמי דחלה שהביאו הראשונים, [עיי' רא"ש סוף הלכות חלה]. וכל זה מצד דין טעם כעיקר,

95. רש"י מפרש שתיבלה בעודה עיטה, אולם הראב"ד [חמץ ומצה ו ה] מפרש שתיבלה אחר אפיה בדוקא, שאם לא כן אינה קרויה לחם עוני.

96. החזו"א [כט ח] מבאר דאף על גב שהמצה עם התבלין הם מין בשאינו מינו, מכל מקום מאחר שהתבלין בא לתקן העיסה, הרי הם כמין אחד, וכמו שכתבו התוס' בביצה [לט א].

97. התוס' הקשו שהרי טעם המצה נרגש בתערובת, ואם כן אינו בטל ברוב, כדין תערובת של מין בשאינו מינו בטעמם, [לענין איסורי אכילה], עיי"ש, והאחרונים הוסיפו להביא ממשנה מפורשת במס' חלה [ג ז] לענין תערובת של חטים ואורז, שאם יש בה טעם דגן יוצא בה

אחד שאינו שייך למנחה **לביניהן** בין שני החצאים האלו, ונגע בו הטבול יום **מחו** שיטמא את שני החצאים? האם הכלי מצרף גם את החצי הזה שאינו שייך למנחה, עם שני החצאים כאילו הם אחד? (98)

אמר להו רב כהנא: **הצריך לכלי**, דהיינו הסולת של המנחה, **הכלי מצרפו**, אבל חצי העשרון הנוסף **שאינ צריך לכלי**, אין כלי **מצרפו**! וממילא לא נטמאו שני החצאים האחרים שלא נגע בהן הטבול יום (99).

תו איבעיא להו: **הושיט טבול יום את אצבעו ביניהן** באויר שבין שני החצאים ולא

בחתיכה אחת שבכלי כל החתיכות הנמצאות שם טמאות, אם הם של קדש, כאילו הן חתיכה אחת, **הני מילי היבא דנגעי** החתיכות **בהרדי**, אבל **היבא דלא נגעי בהרדי לא** מצטרפין ולא נטמא אלא מה שנגע בו הטבול יום, **או דלמא לא שנא?**

אמר להו איהו רב כהנא: **מי תנן כלי מחבר?**! שהיה משמע דוקא שהם נוגעים זה בזה, הכלי מחברן להיות אחד, **כלי מצרף** **תנן** ששמע כל דהו, אפילו שאין נוגעים, מצרפן הכלי כאילו הם נוגעים.

תו איבעיא להו: **הושיט חצי עשרון סולת**

מבואר שעיקר דין זה שדבר שאינו ראוי להתקדש בכלי אינו מצטרף לענין טומאה, היה ידוע להם, וכל הספק היה באופן שאותו דבר שאינו ראוי לכלי מפסיק בין החלקים הראויים לכלי, האם זה יגרום שגם החלקים הראויים לכלי לא יצטרפו לטומאה, והשיב להם שבאמת באופן זה לא יצטרפו כלל, הואיל ויש הפסק ביניהם.

99. התוס' הקשו שבמסכת חגיגה [כג-כד] משמע שרב כהנא סובר שגם כשאין צריך לכלי הכלי מצרף עכ"פ מדרבנן, ובאמת הר"ש [טהרות א ט] כתב מכח זה לפרש שרב כהנא בסוגיין דיבר רק לענין דין דאורייתא, אבל מודה הוא שמדרבנן יהיה הכלי מצרף, [וכן יתפרש לפי דבריו, מימרא דאביי ורבא לקמן בעמ' ב]. והתוס' תירצו [בתירוצם הב'] שבאמת כשא"צ לכלי כלל אינו מצרף אפילו מדרבנן, אבל בסוגיא דחגיגה מדברים בשירי מנחה, שאמנם עתה א"צ לכלי, אבל קודם קמיצה היו צריכים לכלי, ועל כן החמירו בזה רבנן שיהיה מצרף, עכ"ד.

והנה הטורי אבן [חגיגה שם] נקט בפשיטות

אבל אם היינו דנים שהם נחשבים כמין במינו, אם כן אין בזה ביטול כלל, ועל כן יש גם שם "לחם" על המצה שבתערובת, שהרי לא נתבטלה, עכ"ד.

98. לפי רש"י הנידון היה האם הכלי מצרף רק את החלקים שהם ממנחה אחת, שמאחר והם צריכים את הקידוש של הכלי יחד, משום כך מועיל הכלי גם לצרפם לענין טומאה, אבל אם יש בכלי מנחה שאינה ראויה להצטרף כלל עם שאר החלקים, משום שהיא מנחה אחרת, אין הכלי מצרף כלל אותה מנחה, [בין יהיה זה עשרון או חצי עשרון], או שאין חילוק כלל, ובכל ענין הכלי מצרפם, ועל זה השיב להם שבאמת אין הכלי מצרף אלא באופן שכולם צריכים לקידוש כלי יחד. וכן מבואר לקמן [בעמ' ב] בדברי אביי ורבא, שהכלי מצרף רק שני חלקים ממנחה אחת.

והקרבן אורה העיר שאם כן למה הזכירו בדבריהם "הושיט אחד לביניהן", והרי גם אילו היתה אותה מנחה מן הצד, היה מקום להסתפק ספק זה.

ואלם מדברי הרמב"ם [אבות הטומאה יב ח]

נגע בהם, מהו שיטמא מה שבתוכו? (100)

אמר להו רב כהנא: אין לך דבר שמטמא מטומאה הנמצאת באוירו אלא כלי חרס בלבד ולא שאר כלים!

הדר רב כהנא **איהו בעא מינייהו** מבני רבי חייא: **מהו לקומץ מחצי עשרון זה שבביסא ותועיל הקמיצה גם על חצי זה?**

וצדדי הספק הם: האם ענין זה של צירוף כלי שכל מה שבתוכו נעשה אחד הוא

כשנמצאים בכלי שתי מנחות שונות, שאינם מצטרפים בכלי להיות אחד, מאחר שהדבר ניכר שאין ביניהם צירוף, משום כך לא גזרו חכמים שיצטרפו לטומאה.

100. הטהרת הקדש מבאר שיסוד הספק הוא, שמאחר ולמדנו שחלקי המנחה מצטרפין לענין טומאה, אם כן יש לומר שהגדר הוא שאנו מחשיבים כאילו כולה היא כמקשה אחת, וכאילו מלאנו האויר שביניהם במנחה, [דוגמת דין לבוד], ועל כן אם יגע באויר שביניהם יהיו נטמאין, שהרי הוא כאילו נגע במנחה עצמה. והנה הטורי אבן הקשה איך יתכן לומר שאויר הכלי גורם טומאה לקדש, והרי לשון המשנה בחגיגה הוא "הכלי מצרף מה שבתוכו", כלומר שהצירוף הוא בחתיכות הקדש, ואם היה טומאה באויר הכלי אין אנו צריכים כלל לצירוף החתיכות, שכולם נטמאו מאויר הכלי, ולכן כתב שישנם באמת [לפי הסלקא דעתך] שני הלכות בצירוף כלי, א', שהאויר כלי טמא, ב', שהכלי מחברן להיות אחד, יעוי"ש, אולם לפי דברי הטהרת הקדש יש לומר, שבאמת אין טומאה באויר הכלי כשלעצמו, ורק כאשר יש בהם חתיכות קדש שאז הכלי מצרפן, ומאחר שגדר הצירוף הוא למלאות האויר שביניהם, משום כך יש גם כן טומאה באויר שביניהם. ובאמת שהטהרת הקדש דקדק מלשון הגמרא "הושיט אצבעו ביניהם", שמשמע שכל הנידון לומר שיש טומאה באויר הכלי, הוא דוקא בין החתיכות, וכמו הסברא הנ"ל, אולם מהשוואת הגמרא לאויר כלי חרס משמע לכאורה להיפך.

שכאשר נמצאים חלקי המנחה בכלי שאין לו תוך, אין החלקים מצטרפים לטומאה [עכ"פ מן התורה], משום שאינם ראויים להתקדש בכלי זה, ועיי"ש שמכח זה תמה על תירוף א' שבתוס' כאן, ולכאורה כדבריו משמע קצת מדברי הר"ש בטהרות, עיין שם היטב.

ובעיקר דין זה דא"צ לכלי אין הכלי מצרפן הקשו הטורי אבן וטהרת הקדש, שבחגיגה [כ ב] למדנו במשנה, חומר בקודש מבתרומה, שבקדש הכלי מצרף לטומאה, מה שאין כן בתרומה, ואם גם בקדש אין צירוף אלא אם כן צריך לכלי, אם כן מניין לנו שהוא חמור יותר מתרומה לענין זה, והרי תרומה לעולם א"צ לכלי, ולכן לא שייך שיהיה בה דין זה של צירוף לטומאה, ואין זה משום שהיא קלה מקדש לענין זה.

והנה הרמב"ם [אבות הטומאה יב ז] הביא דין דצירוף כלי לענין צימוקין וגרוגרות, [וכגון שיש בדעתו ליתנם אח"כ לתוך שיירי מנחה כדי לאוכלם יחד, שבענין אחר אין למצוא צימוקין וגרוגרות של קדש, כ"כ החזו"א [לא ו]]. והקשה הטורי אבן הרי אינם צריכים לכלי ואם כן למה מצרפן, ועיי"ש שהוכיח שאפילו מאן דאמר צירוף כלי אינו אלא מדרבנן, [עיי' חגיגה שם, וכן פסק הרמב"ם שם], מכל מקום מודה הוא שאם א"צ לכלי, אינו מצרפן, והניח בקושיא. והחזו"א שם הגדיל הקושיא, שהרי הרמב"ם עצמו [שם הל' ח] פסק בפירוש דין זה דדוקא כשצריך לכלי הוא מצרפן, וכן בהלכות פסולי המוקדשין [יא כו], עיי"ש, והחזו"א יישב שבאמת מדרבנן אפילו כשא"צ לכלי הוא מצרפן, וכמו שמשמע בסוגיא דחגיגה, ודוקא

דאורייתא!

ודחינן: **אמר רבא: דלמא** מתניתין כשהקומץ אינו עומד בפני עצמו, אלא צורת התערובת היא באופן שהגושין של המנחה הם מחולקין בצד אחד, ושם ניכר כשקומץ מכל מנחה בפני עצמה, ובצד השני מחוברין הם כל התערובת, והם עשויין כמסרק שמצד אחד מחובר ומצד שני שיניו מפורות, ונמצא שהקומץ אף הוא מחובר לכל חלק שבמנחה ואין צריך לצירוף כלי.

מאי הוי עלה על הבעיה הזאת האם מועיל צירוף כלי לענין קמיצה [האם אפשר לפשוט את הספק?]

אמר רבא: תא שמע: דתניא: כתוב בסדר קמיצת המנחה "והרים ממנו בקומצו", ודורשים מהמילה "ממנו" – מן המחובר, דהיינו שהקומץ יהיה מחובר למנחה, **שלא יביא עשרון** סולת בשני כלים ויקמוץ מכלי

דאורייתא ואפילו לקמיצה אומרים כן, או דלמא **דרבנן** הוא, ורק לחומרא כגון לענין טומאה נאמר דין זה, אבל לענין שתועיל הקמיצה מחלק אחד על השני כאילו הם נוגעים זה בזה לא? (101)

אמרו לו בני רבי חייא: זו לא שמענו, אבל כיוצא בו שמענו, דתנן במשנה: שני מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו, אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשרות, ואם לאו פסולות (102).

ודייקנן: **כי יכול לקמוץ מיהא** מכל אחד על ידי שנשאר מעט סולת שאינו מעורב במנחה השניה כשרות, והבינה הגמרא, שאותו מעט סולת עומד בצד הכלי ולא נוגע בתערובת, ואם כן **אמאי מועילה הקמיצה לתערובת**, הרי הך **דמערב הא לא נגע בקומץ?** אלא ודאי משום שהכלי מצרף כל מה שבתוכו לענין קמיצה, ואפשר ללמוד מכאן שיש צירוף אפילו לענין קמיצה, שדין צירוף הוא

קדש הנוגע בטכול יום אינו פוסל אחרים הנוגעים בו, מה שאין כן לענין קמיצה, אין צורך להחשיבם כאילו הם מחוברין, ודי לנו במה שיהיו נחשבין כנוגעין זה בזה, ואם כן נידון הגמרא כאן היה האם מה שלמדנו מהפסוק ד"כף אחת", שהכתוב עשה כל מה שבכף כאחד, הוא מן התורה, ולכן מועיל זה לענין קמיצה, שאנו דנים כאילו החלקים נוגעים זה בזה, אבל לענין טומאה ודאי שאין מועיל מן התורה, הואיל ואין ללמוד מהפסוק שהצירוף עושה אותם כגוף אחד ממש, אלא כנוגעין זה בזה.

102. הקשה הטורי אבן בחגיגה שם, מאחר והיה פשוט לבני רבי חייא שהכלי מצרף לענין קמיצה

101. רש"י מפרש שהנידון הוא האם צירוף לענין טומאה הוא מן התורה או מדרבנן, ובה תלוי גם כן הדין לענין קמיצה, שמאחר ולמדנו לקמן מפסוק שצריך לקמוץ באופן שהקומץ והשיריים מחוברים יחד בשעת קמיצה, על כן אם אין הכלי מצרף מן התורה, צריך שיהיו בדוקא נוגעין זה בזה.

והאחרונים הקשו, שהרמב"ם [אבות הטומאה יב ז] פסק שצירוף לטומאה הוא מדרבנן, ואילו לענין קמיצה פסק [פסוה"מ יא כג] שהוא ספק אם צריך שיהיו נוגעין זה בזה בתוך הכלי. ותירץ הקהלות יעקב [טז] שחילוק גדול יש בין הנושאים, שלענין טומאה הדין צירוף נצרך כדי לעשות החלקים כגוף אחד ממש, אבל אין מועיל לעשותם רק כנוגעין זה בזה, שהרי אוכל

אחד על השני(103)

כלים אפשר לקמוץ, מדובר גם כן כשנוגעים, והיכי דמי כגון עריבת תרנגולין שיש בתוכה מחיצה לחלק בין המים למורסן, ואף על גב דמיפסקן מחיצתא אינה נחשבת לשני כלים דהא נגיע שני חלקי העשרון זה בזה כשהן בתוך אור הכלי, לפי שאותה מחיצה נמוכה ואינה לכל גובה הכלי ומעל אותה מחיצה מעורבים הם.

אבל הכא, בעשרון שחלקו והניחו בביסא זה בצד זה, **דלא נגיע כלל** חלקי העשרון זה בזה, **תיבעי לך** אם יש צירוף כלי לענין קמיצה. [ונשארה הגמרא בספק].

בעי רבי ירמיה: שני חצאי עשרון שאין נוגעים זה בזה, ויש ביניהם צירוף כלי על ידי שנמצאים בכלי אחד, ועוד חצי עשרון נמצא מחוץ לכלי ומחובר לחצי האחד שבכלי על ידי חיבור מים הנמצאים ביניהם, ונגע טבול יום באותו החצי השני שבכלי [שאינו מחובר לזה שבחוץ על ידי מים], ונטמא חצי השני שבתוך הכלי משום צירוף

ודחינן: **אמר ליה אביי**: דלמא מה שממעטים שני כלים הוא באופן שנוגעים זה בזה והיכי דמי כגון קפיזא בקבא בכלי אחד שבתוכו שני בתי קיבול, ודופן מפריד ביניהם לכל גובה הכלי, דאף על גב דעריבי שמעורבים שני חלקי העשרון מעילאי, בגודש שמעל שפת הכלי, כיון דמיפסקן מחיצתא דקפיזה מתתאי בתוך הכלי לכל גובהו, הרי זה נחשב לשני כלים ולא יקמוץ מאחד על חברו(104).

ומה דדייקינן: **הא כלי אחד דומיא דשני**

103. הר"ש במעשר שני [ג יב] הקשה מדוע כאן מצריכים שיהיו בכלי אחד בדוקא, ואילו לענין הדין שצריך להפריש תרומה מן המוקף, שנלמד גם כן מהפסוק ד"והרמותם ממנו", למדנו במשנה שם שאינן צריכים להיות בכלי אחד, ותירץ שמאחר והמנחה טעונה כלי שרת בקמיצתה, משום כך מתפרש "ממנו" הנאמר בה, לענין שיהיו בכלי אחד, מה שאין כן לענין תרומה שאינה צריכה כלי בהרמתה, דיינו במה שהם סמוכים זה לזה.

104. לפי רש"י הפירוש הוא שיש בכלי שני חללים זה בצד זה, והמחיצה שביניהם מגעת עד

כשאינם נוגעים, אם כן מדוע נסתפקו הם בתחילת הסוגיא אם צירוף כלי טומאה נאמר דוקא כשנוגעים זה בזה, והרי אם מועיל לקמיצה שהוא לקולא, כ"ש שיועיל לטומאה שהוא לחומרא, והניח בקושיא, ואולי יש ליישב בזה ע"פ מה שהובא בהערה הקודמת בשם הקהלות יעקב, שלענין טומאה אנו נצרכים לעשותם כגוף אחד, מה שאין כן לענין קמיצה שאין צריך אלא שיהיו כנוגעין, ואם כן יש לומר, שלקמיצה, אף על גב שאינם נוגעים, מכל מקום על ידי צירוף כלי הרי הם כנוגעים, אבל לענין טומאה, דוקא כשנוגעים מועיל הצירוף כלי לעשותם כגוף אחד, אבל אין מועיל הצירוף לעשות שני דברים, כלומר שהם כנוגעים ושהם כגוף אחד.

כלי, מהו שיטמא גם את החצי [השלישי] שבחוף?

וצדדי הספק הם: **כי תנן** מה שלמדנו במשנה **שכלי מצרף** מה שבתוכו לקדש, הני מילי זה דוקא **דגואי** לאותו שבתוך הכלי מועיל הציורף, אבל **דבראי** החיצון לא הוי כמחובר להחצי הראשון, כיון שאינו עמו בכלי וגם לא מחובר עמו במים⁽¹⁰⁵⁾, או **דלמא כיון דמחבר** החיצון להחצי השני על ידי מים, מחבר נמי לחצי הראשון, ונחשבים כולם כמחברים יחד?

ואם תימצי לומר: כיון דמחבר מחבר, עדיין יש להסתפק: **חיבור מים וציורף כלי** דהיינו כבאופן הקודם, **ונגע טבול יום** באותו החצי **שמבחוץ** וממילא נטמא החצי שבכלי המחובר אליו במים, מהו שיטמא גם החצי השלישי שבתוך הכלי על ידי צירוף כלי?

וצדדי הספק הם: **כי תנן** מה שלמדנו

במשנה **שכלי מצרף**, הני מילי **דנגע** טומאה **מגואי** בתוך הכלי אבל לטומאה שאירעה **מבראי** מחוץ לכלי לא מועיל צרוף כלי, או **דלמא לא שנא?**

ומסקינן: תיקו!

בעי רבא: עשרון של מנחה שחלקו לשני חצאים **ונטמא אחד מהן** ואחר כך הניחו לזה שנטמא אם החצי השני **בביסא** באופן שאינם נוגעים זה בזה, שאין החצי הטמא מטמא את החצי השני, ונאף על פי שהם בכלי אחד לא שייך לומר "ציורף כלי", שדין צירוף כלי נאמר רק אם בשעת קבלת הטומאה היו ביחד בכלי, ולא באופן שנצטרפו לאחר מכן⁽¹⁰⁶⁾, וזוהר **טבול יום ונגע באותו החצי הטמא**, מהו שיקבל ממנו טומאה, למרות שהוא כבר טמא, בכדי לפסול את החצי השני משום צירוף כלי?

וצדדי הספק הם: **מי אמרינן** שהחצי הטמא

נגע בכל החתיכות קדש שבכלי, וממילא יהיה נטמא גם מה שחוצה לו, על ידי חיבור המים, או שהוא רק פסול של טומאה לענין דיני קדש, אבל אינו טמא בעצם, [וכעין מה שהובא בשם הגרי"ז לענין דין חבת הקדש, בהערות ל"חברותא" זבחים מו ב הערה 5], ועל כן לא שייך שיהיה נטמא מה שחוץ לכלי על ידי חיבור מים, עכ"ד. והספק השני של רבי ירמיה הוא, שיתכן שכל דין צירוף כלי הוא רק לנגיעה של טומאה שאירעה בתוך הכלי, אבל כשיש בכלי חתיכה של קדש שאנו מחשיבים כאילו שנגע בה הטמא, על ידי חיבור מים, בזה לא נאמר דין צירוף כלי לטומאה.

106. רש"י מפרש שמדובר באופן שלא היה החצי השני בכלי בשעת המגע הראשון, ועתה

שפת הכלי, והמנחות מתערבים מעל גבי חלל הכלי וחוצה לו, ומאחר ואין צירוף ביניהם בתוך חלל הכלי, אינן חשובים כמחוברין, אבל בעריבת התרנגולים, שהמחיצה החולקת בין החללים אינה מגעת עד שפת הכלי, ואם כן מתערבים המנחות תוך חלל הכלי, ועל כן חשובים כמחוברים. אולם הרמב"ם [פסוה"מ יא כא"כב] מפרש שבקפיזא דקבא מאחר והמחיצה מגעת עד שולי הכלי, משום כך אינן כמחוברין, ואפילו יתערבו בתוך חלל הכלי למעלה מהמחיצה, אבל עריבת התרנגולים המחיצה שבה היא תלויה ואינה מגעת לשוליה, ועל כן הן כמחוברין כשמתערבים תחתיה.

105. הנתיבות הקדש מבאר שרבי ירמיה נסתפק האם על ידי צירוף כלי לטומאה הרי הוא כאילו

והתנן: פדין שהוא טמא מדרס, שנטמא על כד-ב ידי ששכב עליו הזב, ונעשה אב הטומאה שנטמא את האדם, ולאחר מכן עשאו לסדין שישמש כוילון — **טהור הסדין מן טומאת המדרס!** כיון שאינו מיוחד עוד לשכיבה, וכל שאינו מיוחד למדרס אינו טמא טומאת מדרס, **אבל טמא** הוא עדיין טומאה קלה, שאינו מטמא אדם אלא אוכלין או משקין, כדין **"מגע מדרס"**, שדין הסדין ככלי שנגע במדרס, שנטמא אוכלין ומשקין בלבד⁽¹⁰⁸⁾.

כבר **שבע ליה טומאה** [לשון שביעה, כאדם שבע שאינו יכול לאכול עוד, כך גם החצי שנטמא כבר מלא מהטומאה הראשונה שקיבל], ואינו מקבל עוד טומאה נוספת, וממילא לא נטמא החצי השני הנמצא עמו בכלי⁽¹⁰⁷⁾, **או דלמא לא** אמרינן שבע לה טומאה, וחוזר ונטמא כדי לפטול את השני מדין צירוף כלי?

אמר ליה אביי: ומי אמרינן "שבע ליה טומאה"?

לטהומאה, או שכונתו להעמיד אפילו להתנאים הסוברים בסוטה שם שמגע טבול יום פוסל אחרים, ואם כן חוזרת הקושיא הנ"ל למקומה, שמדין צירוף כלי היינו צריכים לטמא הטהורה אפילו בלא נגיעת הטבול יום עתה. ובאמת שכדברי רש"י כתב גם כן הרמב"ם [אבות הטהומאות יב י].

107. בחידושי רבי אריה לייב [ב לט] הוכיח, שאין לומר שהגדר בדין "שבע לו טומאה" הוא, שאין מקום לטהומאה השניה לחול על הדבר, וכמו הדין דאין איסור חל על איסור, שהרי לענין איסורין מצאנו שהאיסור השני תלוי ועומד הוא, ומיד כשיהיה נפקע האיסור הראשון, יחול השני, ואילו לענין טומאה אין הטהומאה השניה חלה כלל, וכמו שמבואר בהמשך הסוגיא, ולכן ביאר שם הענין בשני דרכים, א', שהוא חסרון בחלות הטהומאה, ומשום שמם של שני הטהומאות אחד הוא, ואין כאן שני טומאות אלא אחד, ב', שהוא חסרון במגע המטמא, כלומר שנגיעת הטהור בטמא גורמת טומאה עליו, אבל נגיעת טמא בטמא, אין זה נגיעה המטמאת, ועיי"ש עוד.

108. בחולין [עב ב] מבואר בגמרא, שטעמו של

כשמניחם יחד בכלי לא נטמא השני מכח צירוף כלי, על ידי מה שהוא בכלי אחד עם הטמא, שדין צירוף נאמר רק בשעת המגע עצמו, ולכן נסתפק רבא אם אמרינן שבע לו טומאה, והקשו הטורי אבן והטהרת הקדש שמאחר ונלמד מפסוק הדין שכלי מצרף כל מה שבתוכו להיות כאחד, אם כן גם כשלא היה בשעת מגע הטמא, מכל מקום כשנתנו אח"כ בכלי עם החתיכה שנטמאה, עלינו לומר שגם החתיכה הטהורה נטמאה, שעל ידי צירוף הכלי נחשב כאילו נגעה עכשיו בהטמאה.

ולכן כתב הטורי אבן לפרש שמדובר כאן באופן שהטמא הראשון שנגע היה טבול יום, ומאחר וקיימא לן שדבר הנוגע בטבול יום אינו פוסל אחרים, [עיי' סוטה כט ב], לכן לא יהיה נטמא החתיכה הטהורה מכח מה שהוא כנוגע עתה בהטמאה, ורק אם לא אמרינן שבע לו טומאה, ואם כן נחשב כאילו עתה נטמאת החתיכה הטמאה שנית, ושוב נאמר צירוף כלי להחשיבם כגוף אחד ממש, ונטמאת הטהורה מן הטבול יום עצמו.

אולם דעת רש"י עדיין צריכה ביאור, וכמו שהעיר הטהרת הקדש, שהרי כתב כאן שלא נגעו החתיכות זה בזה, ובהכרח שכונתו להעמיד דברי רבא באופן שהטמא הראשון היה ראשון